

b.905

DOLNOŚLĄSKIE

1. Obiekt

BUDYNEK BIUROWY ZAMEK

ul. Wałbrzych i Starym

2. Czas powstania

1606/1628 - 1882
- 1922

3. Miejscowość

9051

WAŁBRZYCH

11. Zdjęcia, plan sytuacyjny, rzuty

4. Adres

ul. Zamkowa 4

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo wałbrzyskiegmina m. Wałbrzych

pow. miejski

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Ober-Waldenburg

Waldenburg

7. Przynależność administracyjna
przed 1.VI.1975województwo wrocławskiepowiat m. Wałbrzych

8. Właściciel i jego adres

Dolnośląskie Zjednoczenie
Przemysłu Węglowego

WAŁBRZYCH, ul. Zamkowa 4

9. Użytkownik i jego adres

j.w. oraz:
Komitet Wojewódzki P.Z.P.R.
WAŁBRZYCH, ul. Zamkowa 4

10. Rejestr zabytków

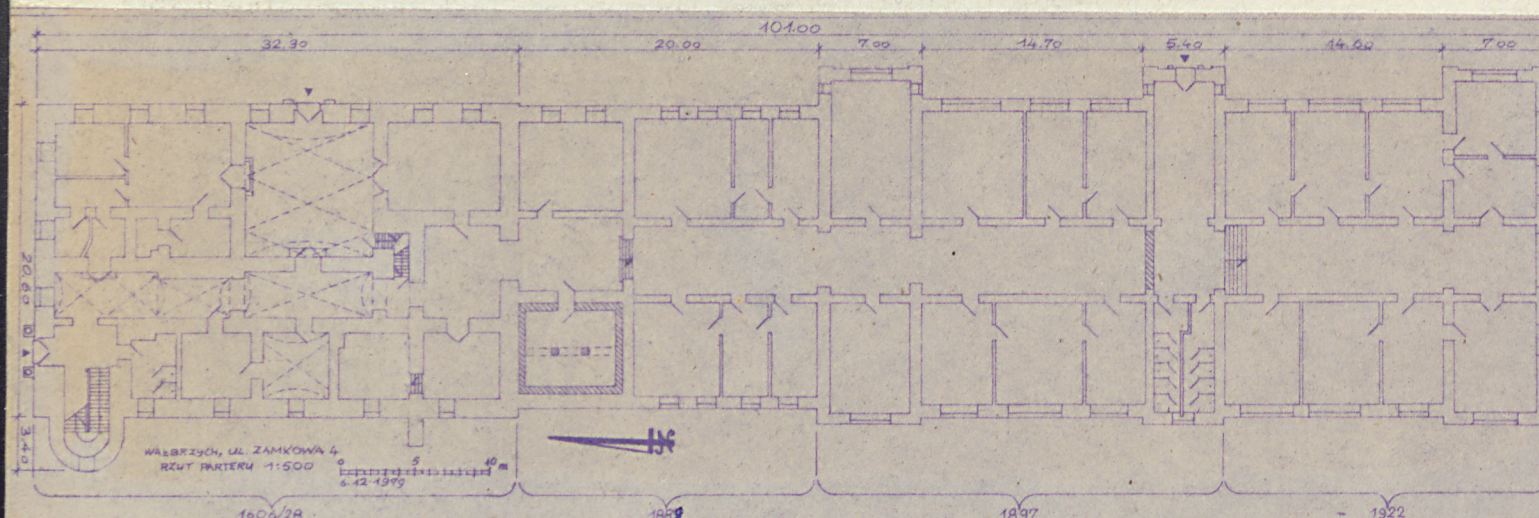
Nr

661

data

19.03.1960

A/689/661

autor zdjęć Zbigniew Łabęcki
data wykonania 14.10.1979
miejsce przechowywania negatywów

Wrocław, Grabiszyńska 164/29

ELEWACJA N.

PORTAL Z LAT 1606/28

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu.

Brak danych o autorze. Budynek powstał w latach 1606/1628 jako rezydencja mieszkalna Dippranda Czetttritzza /dotychczas zajmującego zamek "Nowy Dwór" w Wałbrzychu/.

W 1738 r. budynek został nabyty przez rodzinę hr. Hochberg z przeznaczeniem na siedzibę zarządu dóbr Hochbergów. W tym posiadaniu pozostał do 1933 r.

Pierwszej przebudowy dokonano w 1882 r. Dostawiono wówczas przy NW narożniku cylindryczną wieżę z klatką schodową oraz przekuto nowe wejście w N elewacji, ozdabiając je portalem z herbami Hochbergów. Następnie w 1889 r. /brak danych o autorze/ dostawiono drugi człon budynku /w osi/, dwukondygnacyjny z tarasem na dachu. Kolejno w 1898 r. w-g projektu architekta Hochbergów - Paula Resnera dostawiono /na dół w osi/ trzykondygnacyjny kolejny człon budynku, trzykondygnacyjny o wystroju pseudo-renesansowym /nieczystym stylowo, jednak nawiązujący do najstarszej części budynku/. W 1922 r. w-g projektu tego samego architekta, dostawiono kolejny /na dół w osi/ człon budynku uzupełniający segment poprzedni i w tym samym stylu.

W 1933 r. po upaństwowieniu dóbr Hochbergów, pełnił nadal - do 1945 r. funkcję siedziby zarządu tych dóbr.

W 1945 r. budynek stał się siedzibą Wałbrzyskiego Zarządu Górniczego, od 1946 r. noszącego nazwę "Dolnośląskie Zjednoczenie Przemysłu Węglowego". Od 1975 r. budynek stanowi również siedzibę Komitetu Wojewódzkiego PZPR.

Budynek w stylu renesansu północnego, z dobudówkami w stylu pseudo-renesansu i pseudo-renesansu północnego z elementami pseudo-baroku.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, dach, wnętrze wyposażenie, instalacje)

Budynek wolnostojący, trzy i dwukondygnacyjny podpiwniczony /najstarsza część budynku podpiwniczona częściowo/. Postawiony prostopadle do ul. Zamkowej w dużym założeniu parkowym.

Budynek murowany z cegły i otynkowany. W części N /pierwotnej/ stropy drewniane, nad piwnicami sklepienia ceglano-kolebkowe, nad parterem częściowo sklepienia krzyżowe bezżebrowe, częściowo kolebkowe z lunetami. W pozostałych członach budynku nad piwnicami odcinkowe na dźwigach stalowych, nad parterem i częściowo nad piętrem Kleina, pozostałe drewniane. W ostatnim /S/ członie budynku, nad parterem i piętrami stropy żelbetowe wylewane. Podłogi drewniane z drewna miękkiego, częściowo z klepek z drewna twardego, w części korytarzy płytki ceramiczne jednobarwne i płyty kamienne z szarego piaskowca. Okna skrzynkowe podwójne. Drzwi drewniane płycinowe. Schody kamienne z szarego piaskowca nakładane w części /N/ pierwotnej, pozostałe na belkach stalowych. Dach dwuspadowy w układzie kalenicowym kryty łupkiem naturalnym i dachówką ceramiczną karpiówką podwójnie. Wieżba dachowa drewniana kleszczowo - płatwiowa.

Pierwotnie budynek trójtaktowy o trzech osiach wewnątrz, na planie prostokąta. Wejście w elewacji E prowadziło poprzez obszerne przedszklepienie krzyżowe. Schody ukryte w grubości muru. W wyniku przebudów przybrał kształt silnie wydłużonego prostokąta rozbitego ryzalitami, trójtaktowy w układzie korytarzowym, o piętnastu osiach wewnątrz. Rzut zwarty niesymetryczny. Bryła zwarta niesymetryczna /pierwotnie symetryczna/.

W części najstarszej /N/ w elewacji E portal z szarego piaskowca z herbami Czetttritzów, z lat budowy. W elewacji N portal z r. 1882 z herbami Hochbergów. W części S, w elewacji E portal z 1897 r. mało stylowy /o formie barokizującej/ z herbem Hochbergów. W pierwotnej sieni sklepienie krzyżowe bezżebrowe ozdobione okuciołą dekoracją stiukową oraz herby Czetttritzów i Czetttritzów /obecnie w korytarzu/ ze stiuku /?/ barwnie polichromowane. Opaski okienne profilowane, ciosy wzmacniające naroża, dekoracja szczytów /spływy, sterczyny, kule/ oraz opaski drzwiowe w części najstarszej - z szarego piaskowca.

Elewacje części najstarszej zwieńczone bliźniaczymi szczytami czterokondygnacyjnymi, ozdobionymi spływami wolutowymi, kulami i sterczynami, podzielone gzymsami. Ryzalitty części nowszych zdobią pojedyncze szczyty o formie zbliżonej do poprzednich. Elewacje otynkowane tynkiem ostrym ziarnistym.

Budynek jest wyposażony w instalacje: elektryczną, gazową, wodociagową i kanalizacyjną. Ogrzewanie wnętrza centralne z kotłowni w budynku.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa	16. Przeznaczenie pierwotne	17. Użytkowanie obecne
31.117 m ³	5.165 m ²	REZYDENCJA MIESZKALNA.	BUDYNEK BIUROWY.

18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

- 1882 r. - Dobudowanie wieży z klatką schodową, przebicie nowego wejścia od ul. Zamkowej.
- 1889 r. - Dostawienie dwukondygnacyjnego członu budynku.
- 1898 r. - Dostawienie kolejnego członu budynku i połączenie go krytym pasażem z budynkami gospodarczymi.
- 1922 r. - Likwidacja pasażu i dostawienie kolejnego członu budynku,
- 1962 r. - Remont kapitalny budynku.
- 1975r. - Odcięcie /przez zamurowanie przejść/ południowej części budynku i jej kapitalny remont.

19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)

Ogólny stan techniczny budynku - dobry.
 Brak widocznych śladów zniszczenia lub ubytków.
 Budynek w całości użytkowany i bieżąco konserwowany.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

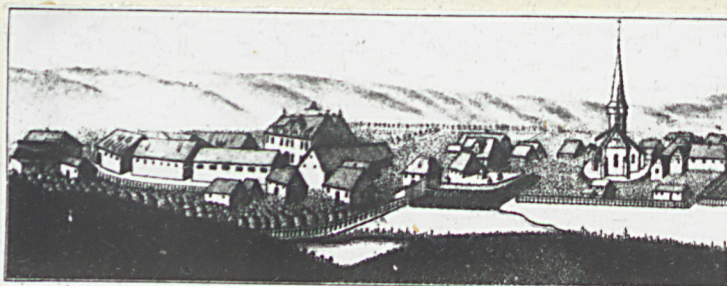

ELEWACJA OD W.

PORTAL Z 1899 R.

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Schloß Waldenburg und seine Umgebung um 1738

Schloß Waldenburg (2) mit Gutshof (1), Wall (3) und kath. Pfarrkirche Waldenburg (4)

23. Źródła ikonograficzne i fotografie (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

Monographien ... str. 41 = rys. w panoramie miasta z 1750 r.

- " - str. 220 = fot. z 1924 r. -

Kleinwächter ... str. 30 = rys. z planu 1738 r.

- " - str. 48 = fot. z 1900 r.

- " - str. 48 = rys. Paula Resener z 1922 r.

22. Bibliografia

Lutsch, Hans : Die Kunstdenkmäler der Reg.-Bez. Breslau. Tom II. Wrocław 1887.

Pflug, Karl : Chronik der Stadt Waldenburg in Schlesien. Wałbrzych 1908.

Monographien Deutscher Städte /pr.zbior./. Tom XVI. Waldenburg in Schlesien. Berlin 1925.

Kleinwächter, Max : Durch Waldenburgs Strassen Orts- und Zeitgeschichtliche Betrachtungen... Wałbrzych 1937.

Przyłęcki, Mirosław : Zabytki ziemi wałbrzyskiej. Wałbrzych 1969.

Szyperski, Alfons : Wałbrzych i jego zabytki. Wałbrzych 1974.

24. Uwagi różne

25. Wypełnił

Zbigniew Łabęcki

10.12.1979

26. Sprawdził

CZĘŚĆ NAJSTARSZA - SZCZYTY W ELEW. W.

SZCZYTY W ELEWACJI E - CZĘŚĆ NAJSTARSZA

CZĘŚĆ Z 1889 R. - ELEWACJA E.

CZĘŚĆ NAJSTARSZA - ELEWACJA E.

PORTAL Z 1606/28 - FRAGMENT.

ELEWACJA N - PORTAL Z 1882 R.

PORTAL Z 1606/28 - FRAGMENT.

CZĘŚĆ NAJSTARSZA - SKARPA OD W.

CZĘŚĆ NAJSTARSZA - FRAGM. ELEW. W.

CZĘŚĆ NAJSTARSZA - PRAGN. ELEW. OD E.

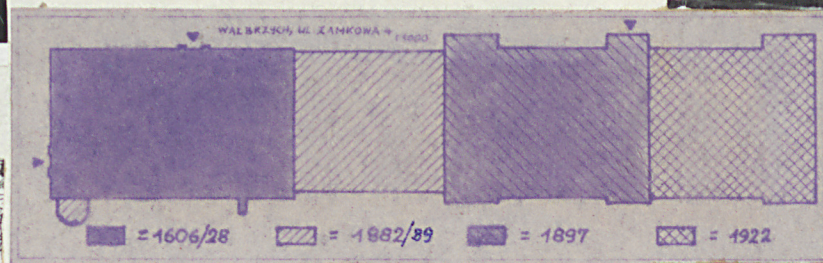
CZĘŚĆ Z 1882 R. - ELEWACJA OD W.

CZĘŚĆ Z 1897 R. - ELEWACJA OD E.

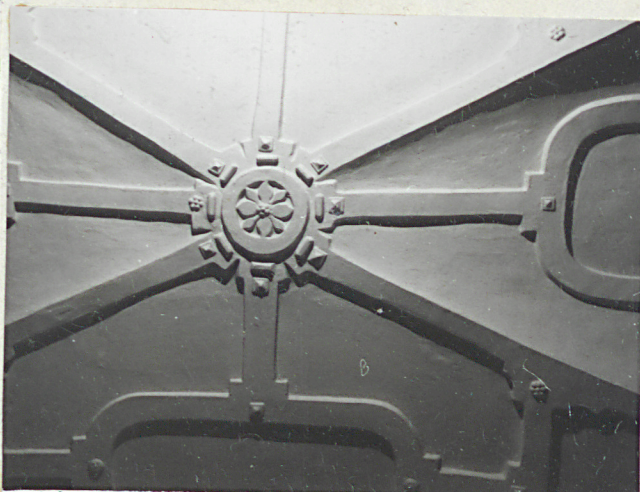
CZĘŚĆ Z 1922 R. - ELEWACJA OD E.

WIEŻA Z 1882 R. - ZWIEŃCZENIE.

CZĘŚĆ Z 1882 R. - ELEWACJA OD W.

DEKORACJA SKLEPIENIA W D. SIENI Z 1606/28

ELEWACJA OD S (CZĘŚĆ Z 1922 R.)